

JUST

JOURNAL OF LANGUAGE
RIGHTS & MINORITIES

REVISTA DE DRETS
LINGÜÍSTICS I MINORIES

Desigualtats legitimades: drets lingüístics i ideologia / *Legitimized inequalities: Linguistic rights and ideology**

Rafael Castelló-Cogollos

Esther Monzó-Nebot

Per citar aquest article:

Castelló-Cogollos, Rafael & Esther Monzó-Nebot. 2023. «Desigualtats legitimades: drets lingüístics i ideologia». En «Interseccions (i conflictes) entre ideologies i drets lingüístics», edició de Rafael Castelló-Cogollos & Esther Monzó-Nebot. Número monogràfic, *Just. Journal of Language Rights & Minorities, Revista de Drets Lingüístics i Minories* 2 (2): 7–53.

<https://doi.org/10.7203/Just.2.27509>.

*This article is available in English on page 31.

© By the authors, 2023. JUST. JOURNAL OF LANGUAGE RIGHTS & MINORITIES, REVISTA DE DRETS LINGÜÍSTICS I MINORIES, VOL 2 (2), CÀTEDRA DE DRETS LINGÜÍSTICS - UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. ISSN: 2952-2307

Desigualtats legitimades: drets lingüístics i ideologia

Rafael Castelló-Cogollos* i Esther Monzó-Nebot**

*Universitat de València, Spain | **Universitat Jaume I, Spain

Resum

Aquest text emmarca els articles del número monogràfic sobre les interseccions entre les ideologies i els drets lingüístics de *Just. Journal of Language Rights & Minorities, Revista de Drets Lingüístics i Minories*. L'article ofereix una revisió dels conceptes bàsics que articulen el número, a través dels quals s'argumenta que les ideologies que aconseguen predominança en les societats legitimen les desigualtats entre identitats socials, també en els marcs jurídics. La introducció posa l'èmfasi en el caràcter històric i dinàmic de les configuracions socials que estableixen relacions de dominació entre les identitats col·lectives. En aquest marc, la llengua esdevé un símbol d'identificació dels grups socials que encarna els conflictes entre grups. L'article finalitza destacant les contribucions dels articles publicats en el número a un diàleg que permeti visibilitzar els efectes de les ideologies lingüístiques i les distintes configuracions dels drets lingüístics en l'acceptació de les desigualtats entre identitats socials, com a primer pas per rebutjar-les.

Paraules clau: Drets lingüístics, ideologies lingüístiques, identitats col·lectives, dominació simbòlica, desigualtat social

Abstract

This contribution serves as the introductory framework for the articles featured in the special issue of *Just. Journal of Language Rights*

& *Minorities, Revista de Drets Lingüístics i Minories* exploring the intersections between ideologies and language rights. The article navigates through fundamental concepts, contending that prevailing ideologies within societies play a pivotal role in legitimizing inequalities among social identities, often within legal frameworks. The introduction underscores the historical and dynamic nature of social configurations that establish relationships of dominance among collective identities. Within this contextual backdrop, language emerges as a potent symbol, embodying the identification of social groups and encapsulating the conflicts that arise between them. The article concludes by highlighting the significance of the published articles in fostering a dialogue that brings to light the impact of language ideologies and of the varied manifestations of language rights on the acceptance of inequalities among social identities—an initial stride towards their eventual rejection.

Keywords: Language rights, language ideologies, collective identities symbolic dominance, social inequality.

1. Introducció

La llengua és un esforç comunitari. Aquesta afirmació, més que merament subratllar que tenim un codi compartit que ens permet construir societats, posa l'èmfasi en la coreografia intricada de la interacció humana. A través de la llengua, s'entrellacen els fils de les relacions que volem construir i les que cerquem evitar i, així, construïm la societat. En una relació dinàmica, llengua i societat es reflecteixen mútuament i comparteixen la capacitat de situar els individus en relació amb el món. D'una banda, la manera com triem i utilitzem les llengües dins els repertoris propis reflecteix les nostres aspiracions socials (Goffman 1956) i la necessitat (humana) de pertinença a un grup (Vygotsky 1962, 1978; Hall 1993, 1996). Des de la llengua en si fins a les paraules, les tries que fem comuniquen la nostra posició respecte d'altres (Weinreich, Labov & Herzog 1968; Bernstein 1971). De l'altra banda, la manera com utilitzem les llengües proporciona informació

que permet a d'altri situar-nos, en un grup, en un temps i en un espai construïts històricament i socioculturalment (Labov 1968; Gumperz 1982).

Triar i interactuar és un flux que ocorre en contextos socials estructurats per regles i normes, que són el resultat de les trajectòries històriques de les relacions en els espais socials. La llengua que usem assenyalava afiliacions, que gestionem en una cerca constant d'acceptació i connexió (Goffman 1961), o de rebuig i desvinculació (Joseph 2013). Adaptem com ens comuniquem per encaixar (Ervin-Tripp 1996), perquè ens entenguin (o no) i per alinear-nos amb normes que ens esforcem col·lectivament per mantenir i que encotillen les nostres possibilitats. La major part de les vegades, això ocorre al marge de la nostra consciència, fruit de les habituds que hem adquirit sense més esforç que el que necessitem per viure interaccionant amb altres persones. D'aquesta manera, interioritzem una disciplina que governa la interacció i assegura les jerarquies sense cap imposició concreta, d'una manera distribuïda i desindividualitzada (Foucault 1975). Així, en autoregular-nos, ens autoadministrem la dominació (Bourdieu 1977b).

Els usos lingüístics no són, per tant, casuals, ni tampoc innocents. Dins la simfonia dels intercanvis lingüístics sorgeixen relacions de domini que marquen pautes en els processos de presa de decisions, en la divisió del treball i en els marcs culturals predominants (Young 1990, 3). Aquests processos ens afecten com a membres dels grups als quals la resta de persones ens assigna en processos d'identificació que es basen en diverses característiques, com la riquesa de les famílies on venim al món i els recursos dels països on viuen, el gènere o el color de la pell amb què naixem o si tenim habilitats determinades, com pot ser l'oïda o la mobilitat. Les llengües són una d'aquestes qüestions atzaroses (ningú no tria la llengua en què aprèn a parlar) que distribueixen identitats i donen accés a portes obertes i tancades dins d'un context social (Fishman 1989). De fet, les llengües són un dels instruments més poderosos perquè aquestes portes continuen com són, oferint llocs complementaris en una estructura de dominació social (Bourdieu 1978). I així, en paral·lel a la motivació social, els usos lingüístics marquen relacions polítiques perquè les llengües signifiquen relacions polítiques (Gumperz 1982; Fairclough 1995; Joseph 2006), unes relacions sorgides de l'evolució dels grups que les parlen en els seus contextos històrico-polítics.

Les intencions expressives, les formes de realitzar-les i les condicions en què es produeixen estan unides indissolublement (Bourdieu 1977a). El coneixement compartit de la relació entre competència lingüística i context social és el que orquestra socialment el que se'ns permet parlar i el que se'ns permet dir (Bourdieu 1978; Tannen 1995). D'aquesta manera, les llengües i les paraules participen en l'assignació de les posicions que ocupem en la dinàmica social que dona accés a uns recursos mentre n'oculta d'altres. Les llengües —també— condicionen les possibilitats que se'ns ofereixen i els serveis als quals accedim pels dissenys polítics de les nostres societats. Al capdavant, les llengües i les paraules que usem participen en la distribució dels recursos i formen part del mecanisme de desigualtat que podem observar en les societats.

Igualment, la nostra capacitat de despertar la cooperació en el context que ens envolta és una opció política que totes les parts implicades exerceixen diàriament en el nivell de la interacció: amb qui parlem del temps o de la feina, de maneres d'obtenir ingressos o d'on gaudir de bona companyia, fins i tot la definició de qui és bona companyia depèn de l'heurística constant de les posicions socials pròpies i alienes. Amb aquesta feina de reproducció del tracte i la interacció, de selecció del capital que compartim, ruixem sobre mullat, reproduint estratègicament fretures i abundàncies i, consegüentment, harmonitzant les desigualtats socials, els usos lingüístics i, per tant, també les ideologies (Seligson & Berk-Seligson 1978).

Aquesta feina diària que assumeixen més o menys inconscientment les persones cristal·litza en estructures i institucions que reforcen socialment i políticament les ideologies que accedeixen als processos de decisió, assignen posicions en la divisió del treball i governen els marcs culturals dominants i, així, reforcen les desigualtats (Berger & Luckmann 1966, 194). Igual que forma part de les pràctiques sociopolítiques, la llengua s'escola en les estructures sociopolítiques, donant lloc a drets que s'articulen en marcs jurídics, pràctiques i creences (Spolsky 2004) que guien les inversions col·lectives de recursos (Monzó-Nebot & Mellinger 2022) i les privacions que s'imposen col·lectivament a determinats grups (Castelló-Cogollos 2022), alhora que condicionen les interaccions concretes i les possibilitats d'invertir el capital lingüístic propi amb resultats positius (p. ex., Tonkin 2011). Dins d'aquesta xarxa, el dret d'utilitzar una

llengua implica indissociablement la possibilitat de gaudir de la comunicació necessària per fer efectius altres drets (Phillipson & Skutnabb-Kangas 1995; Patten & Kymlicka 2003). Per contra, però complementàriament, la impossibilitat d'invertir el capital lingüístic propi en un context determinat pot barrar l'accés a la justícia, a la comprensió normativa o a la participació política, social i econòmica.

Les estructures de desigualtat social que s'estableixen a partir de la possibilitat o impossibilitat d'utilitzar les llengües requereixen mecanismes de legitimació perquè siguin acceptades pacíficament per les persones (Lenski 1966; Burawoy 2012). Aquestes eines de legitimació de les desigualtats són les ideologies, les idees acceptades com a mapes d'un territori sociotemporal (Geertz 1993) que institucionalitzen usos i els donen una aparença de naturalitat (Eagleton 1991). A més a més, unes ideologies poden aconseguir més legitimitat que d'altres pel seu accés a les esferes de decisió, entre les quals el sistema jurídic esdevé clau. La cristallització de les ideologies en normes jurídiques hi afegeix un element coercitiu que en naturalitza la superioritat. Quan entren en joc les ideologies lingüístiques, les desigualtats derivades dels usos lingüístics poden donar lloc a distints drets lingüístics.

A través de les dimensions comunicatives i simbòliques de les llengües, de les associacions que estableixen amb categories socials que defineixen el valor de les identitats, les llengües obren i tanquen portes de possibilitats i, així, es poden invertir i acumular estratègicament per accedir a altres recursos (Skutnabb-Kangas & Phillipson 1995; Patten & Kymlicka 2003). Entendre aquesta intricada relació entre llengües, drets i recursos ens permet desentranyar les capes d'interacció humana i enfrontar-nos a les disparitats teixides en les paraules i en les llengües que parlem, alhora que ens permet entendre les reaccions contra altres llengües –també les reaccions contra la traducció, que pot trastocar identitats reubicant les llengües (Venuti 2005). Les disparitats agafen dimensions noves en un món globalitzat, on la complexitat de les relacions entre ideologies i drets lingüístics s'incrementa (Bauman 1998; Blommaert 2010). La mobilitat creixent de poblacions arreu del món (Aretxaga 2003; Adserà & Pytliková 2015), l'expansió dels processos de digitalització que posen en perill les llengües minoritzades (Kornai 2013), el progrés de les llengües protegides pels poders polítics (Phillipson 1992)

són processos, entre d'altres, que multipliquen les situacions en què l'existència o absència de drets lingüístics —entre aquests, el dret a la traducció— força les persones a trobar la lògica de les desigualtats i justificar situacions en què la ideologia i els drets lingüístics es troben i poden entrar en conflicte.

Des de la consciència de les dinàmiques de poder i dominació que impliquen les nostres opcions lingüístiques, aquest número especial pretén fomentar un diàleg més inclusiu i equitatiu. En aquesta introducció, es revisen les dues línies argumentals principals que sosté el monogràfic: que dels drets lingüístics depenen les oportunitats de les comunitats lingüístiques i, per tant, de les persones; i que la dominació és un procés multidimensional (o interseccional) que es construeix sobre ideologies col·lectives que atorguen capital simbòlic (valor) a unes pràctiques i no a d'altres, tot generant processos de dominació de base simbòlica (Bourdieu 1977b). Bastint sobre aquestes línies, la tesi que defensa el número monogràfic «Interseccions (i conflictes) entre ideologies i drets lingüístics» és que les ideologies legitimen les desigualtats socials generades per una distribució no equitativa de drets i recursos lingüístics.

2. Drets lingüístics i desigualtat social

La consagració d'opcions lingüístiques en drets reconeguts jurídicament implica una solució determinada a una confrontació situada. El dret positiu sorgeix d'un conflicte i cristal·litza les formes que han aconseguit presència i preeminència en les esferes de presa de decisions. D'aquesta manera, els drets lingüístics positivitzats responen a una forma concreta d'imaginar la societat i les comunitats que la configuren, que aconsegueix legitimitat en i a través de la formulació i l'aplicació de drets. Des d'aquesta legitimitat, el marc jurídic va escolant-se per les distintes esferes socials fins arribar a l'experiència individual, on ofereix experiències reiterades, que socialitzen pràctiques i creences de maneres que reforcen els valors i la legitimitat (o naturalitat) dels arranjaments lingüístics per al conjunt de la societat.

Aquest procés invisibilitza els interessos, però també les experiències i les perspectives de part de la societat, que ha d'invertir per adaptar-se als motlles

configurats pels arranjaments legimitats, és a dir, pagar l'impost de la minoria (Rodríguez, Campbell & Pololi 2015). Entre d'altres inversions, la d'aprendre altres llengües (Fishman 1993) pot entreobrir portes, però aquesta inversió que pot donar accés a determinats espais no assegura l'accés a l'equitat. Ans al contrari, deixar les posicions socials que ens atribueix l'estructura pot resultar més complex. Com comentàvem adés, la llengua no és una eina merament comunicativa. Si ho fora, efectivament, aprendre'n implicaria obrir la porta de la igualtat amb altres grups de població. El que ho complica, però, és que la llengua té un significat social en si mateix com a categoria d'agrupació social (Norton 2010): les llengües i variants ens cataloguen socialment i ens atribueixen valors i característiques específiques socialment organitzades i entreteixides (Bourdieu 1978). El reconeixement d'aquestes característiques pot activar la nostra assignació original a un grup determinat. Per exemple, parlar les llengües de maneres que es consideren foranes o impròpies pot generar mecanismes d'exclusió (Ryan & Carranza 1977; Lippi-Green 1994; Swales 1997; Rosa & Flores 2017). A la fi, la llengua no és el conflicte, sinó el símbol del conflicte entre grups socials que estableixen relacions de competència en un context de dominació.

Les creences culturals, que la llengua reproduïx (Winter & Pauwels 2006), reforcen les estructures de dominació descartant convenientment tot allò que ja és exclòs, atribuint-li falta de necessitat o de valor. Per exemple, assumir que les comunitats bilingües no necessiten la llengua minoritzada per a comunicar-se perquè coneixen la dominant (la clau del bilingüisme ideològic, asimètric o unilateral) silencia les necessitats bàsiques de tractament digne en el conveni social. Igualment, presentar la llengua dominant com a opció per medrar i accedir al cosmopolitisme (un mite reconegut com a central de la ideologia monolingüe, vg. Phillipson, Rannut & Skutnabb-Kangas 1995) menysté les capacitats dels individus que usen llengües que es troben, en un context o un altre, en una situació minoritzada. Aquests i altres mites derivats de la metanarrativa o el protomite del monolingüisme (Monzó-Nebot 2023) sincronitzen creences i orquestren actuacions que permeten ignorar tot allò que no es correspon amb les ideologies dominants, inclòs el valor de les llengües minoritzades, les perspectives de qui les parla i, per tant,

la necessitat de reconèixer-los drets. D'aquesta manera, l'exclusió confirma la norma.

Seguint aquesta lògica, els models polítics d'Estat han pressuposat tradicionalment que la població comparteix una llengua comuna. Aquesta llengua pretesament comuna és la del grup dominant, que accedeix a les esferes de decisió, imposa els models culturals i ocupa les posicions privilegiades de la divisió social del treball. Des de la posició d'aquest grup, l'ús d'una llengua arreu i la manca de necessitat d'altres és una assumpció natural i desproveïda de problemes, derivada de les zones que la pròpia experiència il·lumina o manté en la foscor. Tot i així, l'elecció de llengua afecta els àmbits més diversos de la vida de cada dia, centrals en les disputes lingüístiques quotidianes (Patten & Kymlicka 2003, 16- 25). Els usos interns en l'Administració pública, la comunicació entre l'Administració pública i de justícia i la població, l'educació o, també, els usos privats permesos o obligats, el tracte lingüístic donat a la població migrada, per l'Administració i per la població ja resident, són qüestions que requereixen decisions públiques sobre les llengües, decisions que acaben traduïdes en drets lingüístics i exclusions lingüístiques.

Aquestes decisions poden crear marcs de distinta tipologia (Patten & Kymlicka 2003, 26-31). Des del punt de vista de les oportunitats (i desigualtats) socials, el que ens interessa és que els Estats funcionen amb un nombre limitat de llengües, la qual cosa genera problemes per a l'accés lingüístic als drets civils, polítics i socials de part de la societat. Els drets lingüístics són eines que poden ajudar a superar eixos problemes d'accés o perpetuar-los. Quan les comunitats lingüístiques es visibilitzen i entren en el radar de la formulació de drets, aquests han d'atendre a la dimensió comunicativa, però també a les dinàmiques socials de dominació. D'una banda, els drets *instrumentals* atendien les primeres (Rubio-Marín 2003). De l'altra, els drets *no instrumentals* (Rubio-Marín 2003) busquen defensar les comunitats minoritzades de la pressió que exerceixen les dominants i se centren a promocionar processos propis de presa de decisions, les pràctiques culturals pròpies i la correcció de jerarquies en la divisió del treball.

La conceptualització d'aquests drets i el seu poder per corregir desigualtats no implica que caminem cap a un món on la discriminació per raó de llengua

(o, millor dit, grup lingüístic) estiga desapareixent. Ans al contrari, mentre que les discriminacions envers els grups no dominants definits per gènere, procedència ètnica o diversitat funcional (entre moltes altres) van visibilitzant-se i redreçant-se, les societats continuen mantenint discriminacions per raons de llengua amb molta naturalitat (Skutnabb-Kangas & Phillipson 1995). Aquesta naturalitat es tradueix en mecanismes que fan que l'aplicabilitat dels drets siga qüestionable i les jerarquies puguen mantenir-se. Des de la imprecisió en la formulació d'obligacions (Phillipson & Skutnabb-Kangas 1995) fins a la manca de mecanismes sancionadors en cas d'incompliment (Turi 1995, 116), els drets i les oficialitats poden esdevenir merament teòrics o superficials (Leung 2019). Igualment, la visió dels drets lingüístics com a divisibles, això és, conceptualitzar com a separats els drets instrumentals i els no instrumentals, serveix per situar una comunitat lingüística per damunt de les altres, enaltint-ne una de sola com a dipositària del conjunt de drets. Així, s'estableixen drets no instrumentals per a les anomenades minories nacionals, com fa, per exemple, la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries (Consell d'Europa 1992), i drets instrumentals per a les comunitats migrants, com ara la Directiva 2010/64/UE (Parlament Europeu & Consell de la Unió Europea 2010). Com els drets humans (Annan 2005), per ser efectius els drets lingüístics han de ser indivisibles i només d'aquesta manera poden ser un mecanisme eficient contra les jerarquies que imposen una dominació opressiva sobre la major part de grups lingüístics del món. Distribuir un reconeixement parcial reproduïx la jerarquia en què només la comunitat de la llengua dominant pot desenvolupar-se plenament. Dividir artificialment les funcions de la llengua implica negar-ne el poder de classificar-nos o la rellevància de les classificacions per a les oportunitats a què accedim i les desigualtats derivades (Therborn 2013, 49). Amb aquest silenciament, les comunitats dominants asseguren la pervivència de les estructures de dominació.

3. Ideologies i identitats: Dominació i desigualtat

Les ideologies són conjunts de creences, valors i idees que tenen efectes de gran abast en la vida social. Ariño Villarroya (1997) assenyala que el

concepte d'ideologia juga un paper central en la comprensió de quatre problemàtiques de la modernitat: crear coneixement fiable, on la ideologia és responsable de representacions falses i il·lusòries de la realitat (vg. Mannheim 1929); legitimar formes de dominació social, on la ideologia legitima aquesta dominació i oculta tot allò que la contradiu (vg. Marx 1867; Bourdieu 1974); mobilitzar la població, on la ideologia uneix en l'acció construint identitats col·lectives amb interessos comuns (vg. Gramsci 1977); i descriure, comprendre, analitzar i explicar els universos plurals de significats de les societats modernes, on la ideologia és un conjunt de representacions, pressuposicions, creences i valors mitjançant els quals es produeix el significat de l'ésser en el món (vg. Geertz 1993).

Com a mínim denominador comú, les ideologies són conjunts més o menys coherents d'idees que conformen la manera com els individus perceben i interpreten el món i en condicionen l'actuació. Les ideologies ofereixen punts de partida per a dotar de sentit la nostra experiència en societat. Proporcionen un mapa que permet resoldre les dificultats de la realitat social per entendre-la i navegar-la (Geertz 1993, 220). Alhora, generen adhesió al grup en oferir un marc comú d'interpretació, una mena de consciència col·lectiva «defining (or obscuring) social categories, stabilizing (or upsetting) social expectations, maintaining (or undermining) social norms, strengthening (or weakening) social consensus, relieving (or exacerbating) social tensions» (Geertz 1993, 203).

Des d'aquest punt de vista, les ideologies naturalitzen la nostra experiència social, la fan fluïda i coordinada, de manera que passen desapercebudes. Si més no, mentre no n'acaren d'altres. Quan això ocorre, quan distints mapes del mateix espai social se superposen, sorgeixen els conflictes, que són

luttres pour le monopole du pouvoir de faire voire et de faire croire, de faire connaître et de faire reconnaître, d'imposer la définition légitime des divisions du monde social et, par là, de faire et de défaire les groupes : elles ont en effet pour enjeu le pouvoir d'imposer une vision du monde social à travers des principes de division qui, lorsqu'ils s'imposent à l'ensemble d'un groupe, font le sens et le consensus sur le sens, et en particulier sur l'identité et l'unité du groupe, qui fait la réalité de l'unité et de l'identité du groupe. (Bourdieu 1980, 65)

Les identitats dels grups es configuren a partir dels elements de classificació social i són conseqüència de les dinàmiques d'interacció (Barth 1969). Són productes històricament contingents, resultats de relacions de poder determinades entre grups socials, amb identitats socials diferents, que es distingeixen per la seua visió (i divisió) de la realitat.

Aquestes visions i divisions es formen, es transformen i es reproduïxen en gran mesura a través de discursos i interaccions comunicatives arrelats socialment (Van Dijk 1998, vii). Entren en conflicte quan ofereixen interpretacions incompatibles i, llavors, poden trontollar o requerir estratègies per adaptar-se a tot allò que visibilitza les contradiccions dels mites propis. Aquestes estratègies podrien seleccionar el que es vol tenir en compte i excloure la resta; assignar valors negatius al que pot posar en perill les creences; oposar-se frontalment als atributs d'altres identitats; i naturalitzar les característiques de la identitat pròpia (Larrain 1994). En definitiva, l'eficàcia d'una identitat social per a definir la realitat depèn del poder per a seleccionar, avaluar, oposar i naturalitzar determinades característiques i no unes altres, de la capacitat per a imposar com a veritat social una determinada manera de veure la realitat, amb independència de la seua certesa. I la capacitat per a produir aquestes veritats socials no està distribuïda socialment de manera equitativa.

Identity is formed by social processes. Once crystallized, it is maintained, modified, or even reshaped by social relations. The social processes involved in both the formation and the maintenance of identity are determined by the social structure. (Berger & Luckmann 1966, 194)

Aquests processos socials han adquirit més i més complexitat amb la globalització de les relacions, l'increment de contactes interculturals —amb i sense traducció— i l'aparició de tecnologies que permeten el contacte amb ideologies alternatives, alhora que construir i redefinir comunitats distants i relacions intergrupals (White, Abu-Rayya & Weitzel 2014). Darrerament, l'auge de les aplicacions de la intel·ligència artificial aporta una dimensió nova a les possibilitats de reproducció d'ideologies, també d'ideologies lingüístiques (p. ex., Tasa Fuster, Monzó-Nebot & Castelló-Cogollos 2023).

En la producció i reproducció de les ideologies i identitats lingüístiques, les verbalitzacions i construccions mentals tenen un pes notable, però també s'expressen en pràctiques i disposicions incorporades (Gal 1998, 319), així com en esdeveniments materials, en arranjaments institucionals i representacions objectivades que conformen l'experiència dels membres en la comunitat (paisatge lingüístic, model escolar, mitjans de comunicació, jutjats, etc.). Així, les ideologies atorguen valor a determinades pràctiques lingüístiques o els en lleven, estableixen premis i càstigs socials i econòmics per raó de llengua i donen suport a la dominació social, en assegurar l'ocultació de l'arbitrarietat fonamental del seu valor (Bourdieu 1978; Silverstein 2012; Woolard 2020).

Aquesta ocultació de l'arbitrarietat en l'assignació de valors als capitals lingüístics en les ideologies serveix de mecanisme pel qual s'aconsegueix la col·laboració dels grups dominats en les estructures de dominació (p. ex. Bourdieu 1998, cap. 3). Es tracta d'un mecanisme pel qual es valida i justifica l'existència d'un tracte social desigual, en convèncer la població que les desigualtats socials experimentades són distincions legítimes. D'aquesta manera, les ideologies legitimen les desigualtats —vitals, existencials i de recursos (Therborn 2013)—, de les quals fan part les desigualtats lingüístiques, que causen fretures greus, com la desigualtat vital que es deriva de la falta d'accés a serveis mínims i drets bàsics en negar el dret a traducció i interpretació (p. ex., Wallace & Hernández 2017), la desigualtat existencial, per la qual uns grups reben tractes palesament discriminatoris generant una jerarquia d'existències humanes (Roche 2022), i la desigualtat de recursos, que ofereix menys o més oportunitats per a l'acció a les distintes comunitats en funció de la llengua que parlen (Heller & McElhinny 2017).

4. Interseccions (i conflictes) entre ideologies i drets lingüístics

El fil conductor d'aquest número monogràfic de *Just* és que les ideologies construeixen desigualtats en legitimar una distribució no equitativa de drets entre comunitats lingüístiques diferents. Els articles aborden els processos de construcció de les desigualtats a través de la construcció de les identitats i els efectes que tenen aquests processos en els drets dels individus i els col·lectius. Les dife-

rents contribucions visibilitzen les ideologies que naturalitzen les desigualtats i seleccionen, avaluen i s'oposen a les identitats foranes des de diversos eixos que interseccionen amb la llengua —la classe social (Adams & González-Ruiz), la religió (Mansi) i la desviació social penada (Vitalaru)— i agafant la llengua com a classificador social (Teutsch; Lledó-Guillem).

Dos articles tracten qüestions relatives a la construcció de les identitats a partir d'elements lingüístics: la instrumentalització de la traducció com a forma de presentar els sistemes judicials com a sistemes coherents i homogenis (Teutsch) i la construcció, reconstrucció i desconstrucció d'una societat a través de la representació del seu teixit lingüístic i de la llengua que parla (Lledó-Guillem). Els altres tres revisen com la visió i divisió social limiten l'accés de determinades comunitats lingüístiques a recursos bàsics per a la vida social i política: la comprensió de procediments dissenyats per evitar l'exclusió en un llenguatge que per la seua inoperabilitat exclou les poblacions més vulnerables (Adams & González-Ruiz); l'accés a la informació i la disposició de comunicació de la població reclusa de llengües diferents a l'oficial (Vitalaru); i el foment de l'actuació violenta contra grups definits com a enemics des d'una ideologia que no tan sols legitima l'exclusió sinó també l'extermini (Mansi).

Més concretament, l'article de Heather Adams i Víctor González-Ruiz analitza la tendència a la nominalització en el discurs jurídic i assenyalava les conseqüències perjudicials que pot comportar l'omissió de l'agent. Per a fer-ho utilitza un cas amb un estudi qualitatiu sobre l'ús de substantius en textos informatius de la Seguretat Social de l'Estat espanyol. Les conclusions assenyalen que la nominalització interactua amb altres elements lingüístics en textos que no poden arribar a un públic no especialista i li dificulten (o barren) l'accés a ajudes econòmiques determinants per al seu benestar. L'article «Is ambiguity a source of inequity? Nominalization in sustaining and effacing power asymmetries» explora com les pràctiques lingüístiques poden posicionar determinades poblacions en una situació de desigualtat en l'accés a recursos que perpetua la seua exclusió.

L'aportació d'Alexander Teutsch («What was the language of the judgment again?: Traces of bilingualism in monolingual judgments from South Tyrol,

Italy») destaca la tensió entre el multilingüisme social i la ideologia monolingüe en el sistema judicial. L'article estudia les pràctiques lingüístiques de tribunals multilingües quan els recursos necessaris estan disponibles només en una llengua diferent de l'oficial. Per fer-ho, analitza sentències de l'àmbit penal escrites en alemany en jutjats de pau de la província bilingüe (alemany/italià) del Tirol del Sud (Itàlia). Els resultats deixen veure que les traces de l'italià es van introduint cada vegada amb més claredat en les sentències escrites en alemany. L'article proposa un enfocament alternatiu, que combina la cita directa de l'italià i la traducció a l'alemany com a mecanismes que permeten garantir la seguretat jurídica possibilitant una comprensió adequada a totes les parts interessades. La proposta s'orienta a superar el monolingüisme per tal d'avançar cap a la igualtat d'accés a recursos no lingüístics per mitjà d'una política lingüística instrumental.

En tercer lloc, l'article de Bianca Vitalaru («The right to receive information and the right to communicate: Keys to translation and interpreting policy in Romanian prisons») analitza la legislació penitenciària romanesa per qualificar l'element normatiu de les polítiques de traducció i interpretació que busquen assegurar els drets dels presos que no parlen romanès. L'estudi introdueix una distinció novedosa i rellevant per distingir entre el dret a la informació i el dret a la comunicació, per determinar si la legislació proporciona els mateixos drets als presos estrangers. A partir d'una comparació amb instruments internacionals, aquests s'agafen com a referència per determinar quantes de les situacions discursives que impliquen la necessitat de traducció i interpretació per garantir drets protegits s'han traslladat a la legislació romanesa. El treball conclou que el sistema penitenciari romanès manté desequilibris entre les mesures adoptades per al gaudi dels drets de comunicació i informació i obre el debat sobre fins a quin punt la legislació silencia a la població carcerària que no parla romanès.

Vicente Lledó-Guillem centra la seua aportació («The glottopolitics of Països Catalans in the Valencian elections of 28 May 2023») en la construcció ideològica de les relacions entre el català, el valencià i l'espanyol en els discursos de la dreta valenciana. Es tracta d'una aportació d'urgència incentivada per la victòria electoral dels partits d'ideologia

conservadora al País Valencià, que ha suposat l'entrada en el govern autonòmic de l'extrema dreta per primera vegada des de la transició democràtica espanyola. Amb el contrast entre les ideologies lingüístiques d'autenticitat i d'anonimat, Lledó-Guillem mostra com els acords de govern entre el PP i VOX en la Generalitat Valenciana impliquen de fet l'esborrat del valencià com a referent de la identitat valenciana. Una construcció ideològica que, a la manera d'un palimpsest, suposa la substitució de la referència catalana per la referència castellana en la construcció identitària valenciana.

Mennatallah Mansi investiga en el seu article («Paratexts as gatekeepers in online global jihadist translation – The narrative of a blog-based Arabic translation of Dabiq») el paper de control que exerceix la traducció en la transmissió de la ideologia gihadista global a les comunitats de parla àrab. L'autora situa la traducció com una peça clau de la gihad i realitza un estudi sobre els elements paratextuals que permeten donar visibilitat a l'agència i la ideologia de qui tradueix. Agafant el cas d'un bloc on es van publicar traduccions a l'àrab de textos clau de la ideologia gihadista, aquesta contribució posa en el centre l'agència del traductor responsable i estudia la narrativitat dels mecanismes paratextuals a través dels quals agafa visibilitat. L'autora demostra com el traductor va reconstruir els marcs dels textos en funció, d'una banda, d'aspectes socioculturals de les comunitats lingüístiques a les quals adreçava un missatge de mobilització i, de l'altra, dels resultats de la campanya gihadista, amb la voluntat d'adaptar les narratives per incrementar-ne l'impacte sobre les accions futures de les comunitats destinatàries.

En conjunt, els articles d'aquest monogràfic argumenten de manera convincent la necessitat de continuar la recerca en els mecanismes de construcció de la diferència i en com aquests poden afectar les oportunitats vitals, existencials i de recursos de les comunitats lingüístiques. Portar a la pràctica els drets de només una part de les comunitats no té justificació, però sí dinàmiques causals. Conèixer-les i visibilitzar la manca de naturalitat d'ideologies i jerarquies és un pas per restaurar-ne la dignitat, oferir-los igualtat de recursos i assegurar-ne la supervivència.

Bibliografia

- Adserà, Alícia & Mariola Pytliková.** 2015. «The role of language in shaping international migration». *The Economic Journal* 125 (586): F49-81. <https://doi.org/10.1111/eoj.12231>.
- Annan, Kofi A.** 2005. «In larger freedom: Towards development, security and human rights for all». United Nations (Nova York). <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/A.59.2005.Add.3.pdf>.
- Aretxaga, Begoña.** 2003. «Maddening States». *Annual Review of Anthropology* 32: 393-410. <https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.32.061002.093341>.
- Ariño Villarroya, Antonio.** 1997. «Ideologías, discursos y dominación». *Revista Española de Investigaciones Sociológicas* 79: 197-219. <https://doi.org/10.2307/40184013>.
- Barth, Fredrik.** 1969. *Ethnic groups and boundaries. The social organization of culture difference*. Boston: Little, Brown and Co.
- Bauman, Zygmunt.** 1998. *Globalization. The human consequences*. Cambridge: Polity.
- Berger, Peter & Thomas Luckmann.** 1966. *The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge*. Garden City, NY: Anchor Books.
- Bernstein, Basil B.** 1971. *Class, codes and control: Theoretical studies towards a sociology of language*. Vol. 1. Londres: Routledge.
- Blommaert, Jan.** 2010. *The sociolinguistics of globalization*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511845307>.
- Bourdieu, Pierre.** 1974. «Avenir de classe et causalité du probable». *Revue française de sociologie* XV: 3-42. <https://doi.org/10.2307/3320261>.
- Bourdieu, Pierre.** 1977a. «L'économie des échanges linguistiques». *Langue Française* 34: 17-34. <https://doi.org/10.3406/lfr.1977.4815>.
- Bourdieu, Pierre.** 1977b. «Sur le pouvoir symbolique». *Annales. Histoire, Sciences Sociales* 32 (3): 405-411. <https://doi.org/10.3406/ahess.1977.293828>.
- Bourdieu, Pierre.** 1978. «Ce que parler veut dire». *Le français aujourd'hui* 41: 51-57.
- Bourdieu, Pierre.** 1980. «L'identité et la représentation. Eléments pour une réflexion critique sur l'idée de région». *Actes de la Recherche en Sciences Sociales* 35: 63-72. <https://doi.org/10.3406/arss.1980.2100>.

- Bourdieu, Pierre.** 1998. *La domination masculine*. París: Seuil.
- Burawoy, Michael.** 2012. «The roots of domination: Beyond Bourdieu and Gramsci». *Sociology. The Journal of the British Sociological Association* 46 (2): 187–206. <https://doi.org/10.1177/0038038511422725>.
- Castelló-Cogollos, Rafael.** 2022. «Pobresa: conceptes i indicadors. El cas valencià». *Quaderns d'educació contínua* 47: 123–144.
- Consell d'Europa.** 1992. *European Charter for Regional or Minority Languages*. Estrasburg: Council of Europe Publishing. <https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages>.
- van Dijk, Teun.** 1998. *Ideology: A multidisciplinary approach*. Londres: Sage.
- Eagleton, Terence.** 1991. *Ideology. An introduction*. Londres: Verso.
- Ervin-Tripp, Susan M.** 1996. «Context in language». En *Social interactions, social context, and language*, edició de Dan I. Slobin, Julie Gerhardt, Amy Kyratzis & Jiansheng Guo. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Fairclough, Norman.** 1995. *Critical discourse analysis. The critical study of language*. Londres: Longman.
- Fishman, Joshua A.** 1989. *Language and ethnicity in minority sociolinguistic perspective*. Clevedon: Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781800418066>.
- Fishman, Joshua A.** 1993. «Ethnolinguistic democracy. Varieties, degrees and limits». *Language International* 5 (1): 11–17.
- Foucault, Michel.** 1975. *Surveiller et punir : naissance de la prison*. París: Gallimard.
- Gal, Susan.** 1998. «Multiplicity and contention among language ideologies: A commentary». En *Language ideologies. Practice and theory*, edició de Kathryn Ann Woolard, Paul V. Kroskrity & Bambi B Schieffelin, 317–331. Nova York: Oxford University Press.
- Geertz, Clifford.** 1993. *The interpretation of cultures*. Londres: Harper Collins.
- Goffman, Erving.** 1956. *The presentation of self in everyday life*. Edimburg: University of Edinburgh Press.
- Goffman, Erving.** 1961. *Encounters: Two studies in the sociology of interaction*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.
- Gramsci, Antonio.** 1977. *Quaderni del carcere*. Torí: Einaudi.

- Gumperz, John J.** 1982. *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511611834>.
- Hall, Stuart.** 1993. «Culture, community, nation». *Cultural Studies* 7 (3): 349–363. <https://doi.org/10.1080/09502389300490251>.
- Hall, Stuart.** 1996. «Who needs identity?» En *Questions of cultural identity*, edició de Stuart Hall & Paul du Gay, 1–17. Londres: Sage.
- Heller, Monica & Bonnie McElhinny.** 2017. *Language, capitalism, colonialism: Toward a critical history*. Toronto: University of Toronto Press.
- Joseph, John E.** 2013. «Alien species: The discursive othering of grey squirrels, Glasgow Gaelic, Shetland Scots and the gay guys in the shag pad». En «The discourse of culture and identity in national and transnational contexts», edició de Christopher Jenks, Aditi Bhatia & Jackie Lou. Número monogràfic, *Language and Intercultural Communication* 13 (2): 182–201. <https://doi.org/10.1080/14708477.2013.770866>.
- Joseph, John E.** 2006. *Language and politics*. Edimburg: Edinburgh University Press.
- Kornai, András.** 2013. «Digital language death». *PLoS ONE* 8 (10): art. e77056. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0077056>.
- Labov, William.** 1968. *A study of the non-standard English of negro and Puerto Rican speakers in New York City*. Vol. II. The Use of Language in the Speech Community. Nova York: Columbia University.
- Larrain, Jorge.** 1994. *Ideology and cultural identity*. Cambridge: Polity Press.
- Lenski, Gerhard E.** 1966. *Power and privilege: A theory of social stratification*. Nova York: McGraw-Hill.
- Leung, Janny H.C.** 2019. *Shallow equality and symbolic jurisprudence in multilingual legal orders*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190210335.001.0001>.
- Lippi-Green, Rosina.** 1994. «Accent, standard language ideology, and discriminatory pretext in courts». *Language in Society* 23 (2): 163–198. <https://doi.org/10.1017/S0047404500017826>.
- Mannheim, Karl.** 1929. *Ideologie und Utopie*. Bonn: Cohen.
- Marx, Karl.** 1867. *Das Kapital. Kritik der politischen Oekonomie. Erster Band*. Hamburg: Otto Meissner.

- Monzó-Nebot, Esther.** 2023. «La traducción, ¿contra el monolingüismo ideológico? Poder y lenguas en los procesos judiciales en el Estado español». En *La traducción y la interpretación como claves en la protección de los derechos lingüísticos de las comunidades indígenas*, edició de Cristina Kleinert, Esther Monzó-Nebot & Vicenta Tasa Fuster. Granada: Comares.
- Monzó-Nebot, Esther & Christopher D. Mellinger.** 2022. «Language policies for social justice— Translation, interpreting, and access». En «Language policies for social justice», edició de Christopher D. Mellinger & Esther Monzó-Nebot. Número monogràfic, *Just. Journal of Language Rights & Minorities* 1 (1-2): 15-35. <https://doi.org/10.7203/Just.1.25367>.
- Norton, Bonny.** 2010. «Language and identity». En *Sociolinguistics and language education*, edició de Nancy H. Hornberger & Sandra Lee McKay, 349-369. Bristol: Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781847692849-015>.
- Parlament Europeu & Consell de la Unió Europea.** 2010. Directiva 2010/64 del Parlament Europeu i del Consell de 20 d'octubre de 2010 sobre el dret a la interpretació i la traducció en els processos penals. 2010/64/EU, OJ 2010 L 280. Brussel·les: Diari Oficial de la Unió Europea. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:280:0001:0007:en:PDF>.
- Patten, Alan & Will Kymlicka.** 2003. «Introduction: Language rights and political theory: Context, issues, and approaches». En *Language rights and political theory*, edició de Will Kymlicka & Alan Patten, 1-51. Oxford: Oxford University Press.
- Phillipson, Robert.** 1992. *Linguistic imperialism*. Oxford: Oxford University Press.
- Phillipson, Robert, Mart Rannut & Tove Skutnabb-Kangas.** 1995. «Introduction». En *Linguistic human rights: Overcoming linguistic discrimination*, edició de Tove Skutnabb-Kangas & Robert Phillipson, 1-22. Berlín: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110866391>.
- Phillipson, Robert & Tove Skutnabb-Kangas.** 1995. «Linguistic rights and wrongs». *Applied Linguistics* 16 (4): 483-504. <https://doi.org/10.1093/applin/16.4.483>.
- Roche, Gerald.** 2022. «The necropolitics of language oppression». *Annual Review of Anthropology* 51 (1): 31-47. <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-041420-102158>.
- Rodríguez, José E., Kendall M. Campbell & Linda H. Pololi.** 2015. «Addressing disparities in academic medicine: What of the minority tax?» *BMC Medical Education* 15: art. 6. <https://doi.org/10.1186/s12909-015-0290-9>.

- Rosa, Jonathan & Nelson Flores.** 2017. «Unsettling race and language: Toward a raciolinguistic perspective». *Language in Society* 46 (5): 621-647. <https://doi.org/10.1017/S0047404517000562>.
- Rubio-Marín, Ruth.** 2003. «Language rights: Exploring the competing rationales». En *Language rights and political theory*, edició de Will Kymlicka & Alan Patten, 52-73. Oxford: Oxford University Press.
- Ryan, Ellen Bouchard & Miguel A. Carranza.** 1977. «Ingroup and outgroup reactions toward Mexican American language and varieties». En *Language, ethnicity, and intergroup relations*, edició de Howard Giles, 59-82. Londres: Academic Press.
- Seligson, Mitchell A. & Susan Berk-Seligson.** 1978. «Language and political behavior: A methodology for utilizing the linguistic component of socioeconomic status». *American Journal of Political Science* 22: 712-741. <https://doi.org/10.2307/2110469>.
- Silverstein, Michael.** 2012. «Los usos y la utilidad de las ideologías lingüísticas». En *Ideologías lingüísticas. Práctica y teoría*, edició de Bambi B. Schieffelin, Kathryn Ann Woolard & Paul V. Kroskrity. Madrid: La Catarata.
- Skutnabb-Kangas, Tove & Robert Phillipson.** 1995. «Linguistic human rights, past and present». En *Linguistic Human Rights: Overcoming linguistic discrimination*, edició de Tove Skutnabb-Kangas & Robert Phillipson, 71-110. Berlín: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110866391>.
- Spolsky, Bernard.** 2004. *Language policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Swales, John M.** 1997. «English as Tyrannosaurus rex». En «Genre Analysis and World Englishes», edició de Vijay K. Bhatia. Número monogràfic, *World Englishes* 16 (3): 373-382. <https://doi.org/10.1111/1467-971X.00071>.
- Tannen, Deborah.** 1995. *Talking from 9 to 5: How women's and men's conversational styles affect who gets heard, who gets credit, and what gets done at work*. Nova York: William Morrow.
- Tasa Fuster, Vicenta, Esther Monzó-Nebot & Rafael Castelló-Cogollos,** ed. 2023. *Repurposing language rights. Guiding the uses of artificial intelligence*. València: Tirant lo Blanch.
- Therborn, Göran.** 2013. *The killing fields of inequality*. Cambridge: Polity.

- Tonkin, Humphrey.** 2011. «Language and the ingenuity gap in science». *Critical Inquiry in Language Studies* 8 (1): 105-116. <https://doi.org/10.1080/15427587.2011.545759>.
- Turi, Joseph G.** 1995. «Typology of language legislation». En *Linguistic Human Rights: Overcoming linguistic discrimination*, edició de Tove Skutnabb-Kangas & Robert Phillipson, 111-119. Berlín: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110866391.111>.
- Venuti, Lawrence.** 2005. «Local contingencies: Translation and national identities». En *Nation, language, and the ethics of translation*, edició de Sandra Bermann & Michael Wood, 177-202. Princeton, NJ: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400826681.177>.
- Vygotsky, Lev Semionovich.** 1962. *Thought and language*. Cambridge, MA: The M.I.T. <https://doi.org/10.1037/11193-000>.
- Vygotsky, Lev Semionovich.** 1978. *Mind in society. The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wallace, Melissa & Carlos Iván Hernández.** 2017. «Language access for asylum seekers in borderland detention centers in Texas». *Revista de Llengua i Dret* 68: 143-156. <https://doi.org/10.2436/rld.i68.2017.2940>.
- Weinreich, Uriel, William Labov & Marvin Herzog.** 1968. «Empirical foundations for a theory of language change». En *Directions for historical linguistics: A symposium*, edició de Winfred. P. Lehmann & Yakov Malkiel, 95-188. Austin: University of Texas Press.
- White, Fiona A., Hisham M. Abu-Rayya & Chela Weitzel.** 2014. «Achieving twelve months of intergroup bias reduction: The dual identity electronic contact (DIEC) experiment». *International Journal of Intercultural Relations* 38: 158-163. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.08.002>.
- Winter, Jo & Anne Pauwels.** 2006. «Men staying at home looking after their children: Feminist linguistic reform and social change». *International Journal of Applied Linguistics* 16 (1): 16-36. <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2006.00104.x>.
- Woolard, Kathryn A.** 2020. «Language ideology». En *The international encyclopedia of linguistic anthropology*, edició de James Stanlaw, 1-21. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118786093.iela0217>.

Young, Iris Marion. 1990. *Justice and the politics of difference*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

JUST

JOURNAL OF LANGUAGE
RIGHTS & MINORITIES

— — — —
REVISTA DE DRETS
LINGÜÍSTICS I MINORIES

Legitimized inequalities: Linguistic rights and ideology / *Desigualtats legitimades: drets lingüístics i ideologia*

Rafael Castelló-Cogollos

Esther Monzó-Nebot

To cite this article:

Castelló-Cogollos, Rafael & Esther Monzó-Nebot. 2023. "Legitimized inequalities: Linguistic rights and ideology." In "Ideologies and Language Rights Meet (and Clash)," edited by Rafael Castelló-Cogollos & Esther Monzó-Nebot. Special issue, *Just. Journal of Language Rights & Minorities, Revista de Drets Lingüístics i Minories* 2 (2): 7–53.

<https://doi.org/10.7203/Just.2.27509>.

© By the authors, 2023. JUST. JOURNAL OF LANGUAGE RIGHTS & MINORITIES, REVISTA DE DRETS LINGÜÍSTICS I MINORIES, VOL 2 (2), CÀTEDRA DE DRETS LINGÜÍSTICS - UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. ISSN: 2952-2307

Legitimized inequalities: Linguistic rights and ideology

Rafael Castelló-Cogollos* & Esther Monzó-Nebot**

*Universitat de València, Spain | **Universitat Jaume I, Spain

Abstract

This contribution serves as the introductory framework for the articles featured in the special issue of *Just. Journal of Language Rights & Minorities, Revista de Drets Lingüístics i Minories* exploring the intersections between ideologies and language rights. The article navigates through fundamental concepts, contending that prevailing ideologies within societies play a pivotal role in legitimizing inequalities among social identities, often within legal frameworks. The introduction underscores the historical and dynamic nature of social configurations that establish relationships of dominance among collective identities. Within this contextual backdrop, language emerges as a potent symbol, embodying the identification of social groups and encapsulating the conflicts that arise between them. The article concludes by highlighting the significance of the published articles in fostering a dialogue that brings to light the impact of language ideologies and of the varied manifestations of language rights on the acceptance of inequalities among social identities—an initial stride towards their eventual rejection.

Keywords: Language rights, language ideologies, collective identities symbolic dominance, social inequality.

Resum

Aquest text emmarca els articles del número monogràfic sobre les interseccions entre les ideologies i els drets lingüístics de *Just. Journal of*

Language Rights & Minorities, Revista de Drets Lingüístics i Minories. L'article ofereix una revisió dels conceptes bàsics que articulen el número, a través dels quals s'argumenta que les ideologies que aconseguen predominança en les societats legitimen les desigualtats entre identitats socials, també en els marcs jurídics. La introducció posa l'èmfasi en el caràcter històric i dinàmic de les configuracions socials que estableixen relacions de dominació entre les identitats col·lectives. En aquest marc, la llengua esdevé un símbol d'identificació dels grups socials que encarna els conflictes entre grups. L'article finalitza destacant les contribucions dels articles publicats en el número a un diàleg que permeti visibilitzar els efectes de les ideologies lingüístiques i les distintes configuracions dels drets lingüístics en l'acceptació de les desigualtats entre identitats socials, com a primer pas per rebutjar-les.

Paraules clau: Drets lingüístics, ideologies lingüístiques, identitats col·lectives, dominació simbòlica, desigualtat social

1. Introduction

Language is a community endeavor. This statement, rather than merely emphasizing that shared linguistic codes allow individuals to build societies, places the emphasis on the intricate choreography of human interaction. Through language, individuals weave together the threads of the relationships they aspire to build and protect themselves from those they seek to avoid, constructing the very fabric of societies. In a dynamic interplay, both language and society reflect each other, jointly possessing the capacity to position each person within the complex framework of the world. On the one hand, the selection and use of languages within one's own repertoire reflect social aspirations (Goffman 1956) and the (human) need for belonging (Vygotsky 1962, 1978; Hall 1993, 1996). From the language itself to the specific words, the choices made convey positions with respect to others (Weinreich, Labov & Herzog 1968; Bernstein 1971). On the other hand, the way languages are used

offers information, enabling other members of society to situate each individual within a group, in a historically and socioculturally constructed time and space (Labov 1968; Gumperz 1982).

The process of choosing and interacting unfolds within social contexts governed by rules and norms, shaped by the historical trajectories of relationships within societal spaces. The language used serves as a signaling mechanism for affiliations, constituting a continuous exploration of acceptance and connection (Goffman 1961) or, conversely, rejection and disengagement (Joseph 2013). Individuals adjust communication patterns to fit in (Ervin-Tripp 1996), to be understood (or to prevent understanding), aligning their behavior with norms that they collectively strive to maintain, and that constrain their possibilities. Most often, this adaptation occurs unconsciously, as a byproduct of habits acquired through routine interactions essential for daily living. Through this process, a discipline is internalized that governs interactions and subtly establishes hierarchies without any specific overt imposition but rather in a distributed and de-individualized manner (Foucault 1975). Consequently, by self-regulating, forms of domination are self-administered (Bourdieu 1977b).

Linguistic usage and language choice are not, therefore, casual, nor are they innocent. Within the symphony of linguistic exchanges, dominance relations emerge, shaping patterns in decision-making processes, in the division of labor, and in prevailing cultural frameworks (Young 1990, 3). These processes impact individuals as members of the groups to which others assign them in identification processes that are based on various characteristics, including the wealth of the families to which one is born or the resources of the country of which one is a national, the color of one's skin, or whether one has particular abilities, such as hearing or mobility. Languages are one of these arbitrary issues (no one chooses the language in which they learn to communicate) that distribute identities and access to open and closed doors within social contexts (Fishman 1989). In fact, languages stand as one of the most powerful instruments to ensure that these doors remain as they are, offering mutually complementary roles within a structure of social domination (Bourdieu 1978). Consequently, parallel to marking social motivation, linguistic uses delineate political relationships because languages signify political relationships (Gumperz 1982; Fairclough 1995; Joseph

2006). These relationships evolve from the historical and political contexts of the groups that use them.

Expressive intentions, their specific realizations, and the conditions in which they are produced are inextricably linked (Bourdieu 1977a). The collective understanding of the connection between linguistic competence and social context socially orchestrates what individuals are allowed to speak and what they are allowed to say (Bourdieu 1978; Tannen 1995). This way, languages and words actively contribute to assigning social positions within the dynamics of society, granting access to certain resources while concealing others. Languages—*also* languages—shape access to services in alignment with the political design of a society. Ultimately, languages and the words used play a crucial role in the distribution of resources and are integral components of the mechanisms underpinning societal inequality.

Similarly, the capacity to elicit cooperation within an individual's immediate milieu is a political decision exercised by all parties in daily interactions. Conversations may revolve around time or work, ways of obtaining income or where to enjoy good company depending on who is being talked to, and similarly the definition of who is considered good company is contingent upon the constant heuristics regarding one's own and others' social positions. Through the reproduction of treatment patterns, interaction choices, and the selective sharing of capital, a strategic orchestration of scarcities and abundances occurs, which harmonizes social inequalities, language use and, consequently, ideologies (Seligson & Berk-Seligson 1978).

This daily labor, often assumed with varying degrees of consciousness, crystallizes into structures and institutions that socially and politically bolster the ideologies present at the decision-making tables, assigning positions in the division of labor, and governing dominant cultural frameworks, thereby reinforcing existing inequalities (Berger & Luckmann 1966, 194). Much like being an integral part of sociopolitical practices, language permeates sociopolitical structures, generating rights that are articulated in legal frameworks, practices, and beliefs (Spolsky 2004). These, in turn, guide collective resource investments (Monzó-Nebot & Mellinger 2022) and the collective imposition of deprivations on specific groups (Castelló-Cogollos 2022). Simultaneously, the resulting rights

and policies condition specific interactions and the potential positive outcomes of investing one's linguistic capital (e.g., Tonkin 2011). Within this network, the right to use a language inherently implies the possibility of accessing the communication necessary to realize other rights (Phillipson & Skutnabb-Kangas 1995; Patten & Kymlicka 2003). Conversely, but complementarily, the inability to invest one's linguistic capital in a given context may impede meaningful access to justice, understanding of rules and regulations, and participation in political, social, and economic spheres.

The structures of social inequality, rooted in the possibility or impossibility to use languages, necessitate mechanisms of legitimation so that they can be peacefully accepted by individuals (Lenski 1966; Burawoy 2012). Ideologies—the ideas accepted as maps of a sociotemporally defined territory (Geertz 1993) that institutionalize uses and give them a halo of naturalness (Eagleton 1991)—serve as the means for legitimizing inequalities. Moreover, certain ideologies may garner heightened legitimacy, particularly when incorporated into decision-making spheres, with the legal system assuming a pivotal role. The crystallization of ideologies into legal norms introduces a coercive dimension, further naturalizing hierarchies. When language ideologies come into play, inequalities arising from linguistic uses can give rise to differing language rights.

Through the communicative and symbolic dimensions of languages, along with the associations they forge with social categories that define the value of identities, languages function as gatekeepers of possibilities. Consequently, they can be strategically invested and accumulated to access various resources (Skutnabb-Kangas & Phillipson 1995; Patten & Kymlicka 2003). Recognizing this intricate relationship between languages, rights, and resources can unravel the layers of human interaction, facilitating the scrutiny of disparities woven into the words and languages used. Simultaneously, it enhances a comprehension of the reactions against other languages—and targeting also translation, based on its power to disrupt identities by repositioning languages (Venuti 2005). These disparities acquire new dimensions in a globalized world, where the intricate connections between ideologies and language rights are intensifying (Bauman 1998; Blommaert 2010). The heightened global mobility of populations (Aretxaga 2003; Adserà & Pytliková 2015), the expanding influence

of digitalization processes jeopardizing minority languages (Kornai 2013), and the advancement of languages protected by political powers (Phillipson 1992) are among the factors that multiply situations wherein the existence or absence of language rights, including translation, compels individuals to find a logic and justification for inequalities in situations where ideology and language rights meet and may clash.

Based on an awareness of the dynamics of power and dominance inherent in linguistic choices, this special issue seeks to cultivate a more inclusive and equitable dialogue. In this introduction, the two primary lines of argument that underlie the thematic focus of this special issue are expounded: firstly, that the prospects of language communities, and consequently individuals, hinge on language rights; and secondly, that domination is a multidimensional (or intersectional) process rooted in collective ideologies that allocate symbolic capital (value) to specific practices while neglecting others. This generates processes of symbolic domination (Bourdieu 1977b). Drawing on these foundational lines, the thesis advanced by the special issue "Ideologies and Language Rights Meet (and Clash)" asserts that ideologies serve to legitimize social inequalities arising from an inequitable distribution of rights and resources.

2. Language rights and social inequality

The codification of linguistic options within legally recognized rights represents a particular resolution to a situated conflict. Positive law arises from conflicts and crystallizes the forms that have attained visibility and prominence within decision-making spheres. Consequently, positivized language rights result from a distinct societal imagination and conceptualization of communities. This conceptualization gains legitimacy in and through the formulation and implementation of the law. This legitimacy, rooted in legal frameworks, permeates various social spheres, eventually reaching the individual experience. Within this individual experience, the legal framework infiltrates recurrent encounters, impinging upon practices and beliefs, which

in turn reinforce the values and legitimacy (or perceived naturalness) of linguistic arrangements for society as a whole.

This process renders invisible not only the interests but also the experiences and perspectives of a segment of society, compelling them to invest in conforming to the molds prescribed by legitimacy arrangements. In essence, these individuals incur what is referred to as the minority tax (Rodríguez, Campbell & Pololi 2015). One form of such a tax involves acquiring proficiency in additional languages (Fishman 1993), which may open doors, but does not inherently guarantee equity. Navigating away from the social positions ascribed by the prevailing structure proves more complicated. As previously noted, language transcends mere communicative utility. If it were solely functional in that regard, learning languages would imply a pathway to equity with other linguistic groups. However, the complexity arises from the fact that language embodies social meaning as a category of social grouping (Norton 2010). Languages and their variants categorize individuals socially, endowing them with specific values and characteristics that are socially organized and interwoven (Bourdieu 1978). Recognizing these characteristics can activate the original assignment. For instance, employing languages in a manner that signals foreignness or inadequacy can trigger mechanisms of exclusion (Ryan & Carranza 1977; Lippi-Green 1994; Swales 1997; Rosa & Flores 2017). Ultimately, language is not the locus of the conflict; rather, it serves as the symbol of the conflict between social groups that establish competitive relations in a context of domination.

Cultural beliefs, reproduced through language (Winter & Pauwels 2006), fortify structures of dominance by selectively discarding elements already excluded, ascribing a lack of necessity or value to what remains marginalized. For instance, the assumption that bilingual communities do not require the minority language for communication because they are proficient in the dominant language (central to ideological, asymmetrical or unilateral bilingualism) suppresses fundamental needs for dignified treatment within societies. Similarly, portraying the dominant language as a conduit for meddling and accessing cosmopolitanism (a myth central to monolingual ideology, see Phillipson, Rannut & Skutnabb-Kangas 1995) dismisses the capabilities of users who find themselves in a minoritized situation

in any given context. These and other myths, emanating from the metanarrative or protomyth of monolingualism (see Monzó–Nebot 2023), synchronize beliefs and coordinate actions that facilitate the disregard of elements incongruent with dominant ideologies, including the value of minority languages, the perspectives of their users, and consequently the need to recognize their rights. In this manner, exclusion effectively ratifies the norm.

Following this rationale, traditional political models of statehood have presupposed a shared language within their population. This purportedly common language is that of the dominant group, which holds sway in decision-making arenas, imposes cultural paradigms, and occupies privileged roles in the social division of labor. From the vantage point of this group, the assumption that the use of a single language everywhere, without the need for any other, is natural and unproblematic stems from the perspectives that illuminate or obscure one's own experiences. Yet, language choice permeates diverse facets of everyday life, central to everyday linguistic disputes (Patten & Kymlicka 2003, 16–25). Whether manifested in internal uses within public administration, communication between public agencies or the justice system and the public, education practices, the private uses allowed or enforced, or the linguistic treatment of the migrant populations by both the administration and by residents, these issues necessitate public decisions on languages. Such decisions ultimately translate into language rights and linguistic exclusions.

These decisions can establish varied frameworks (Patten & Kymlicka 2003, 26–31). Of particular interest in this paper, from the perspective of social opportunities (and inequalities), is the challenge posed by States operating with a limited number of languages. This limitation poses difficulties for language access to civil, political, and social rights for segments of society. Language rights serve as instruments that can either ameliorate or perpetuate these access challenges. When language communities become visible within the purview of rights enactment, addressing not only the communicative dimension of languages but also the social dynamics of domination becomes imperative. On the one hand, *instrumental* rights address the former (Rubio-Marín 2003). On the other hand, *non-instrumental* rights (Rubio-Marín 2003) aim to shield minoritized communities from the

pressures exerted by the dominant ones. They concentrate on fostering their own decision-making processes, cultural practices, and rectifying hierarchies in the division of labor.

The conceptualization of language rights and their potential to rectify inequalities does not imply a direct eradication of discrimination based on language (or, rather, language community). On the contrary, while discrimination against non-dominant groups defined by factors such as gender, ethnic origin, or functional diversity (among many others) is increasingly visible and rejected, societies persist in upholding discrimination on the basis of language rather naturally (Skutnabb-Kangas & Phillipson 1995). This naturalness manifests in mechanisms that undermine the enforceability of rights, allowing hierarchies to persist. From vague formulations of obligations (Phillipson & Skutnabb-Kangas 1995) to the absence of sanctioning mechanisms in case of non-compliance (Turi 1995), rights and officialdom can remain merely theoretical or shallow (Leung 2019). Similarly, viewing language rights as divisible, wherein instrumental and non-instrumental rights are conceptualized separately, elevates one language community over others, positioning it as the exclusive repository of a comprehensive set of rights. Under this view, non-instrumental rights are established for so-called national minorities—as exemplified by the European Charter for Regional or Minority Languages (Council of Europe 1992)—, while instrumental rights are designated for migrant communities—as illustrated by Directive 2010/64/EU (European Parliament & Council of the European Union 2010). Analogous to human rights (Annan 2005), for language rights to be effective, they must be indivisible. Only in this manner can they serve as an efficient mechanism against the hierarchies that impose oppressive domination over the majority of the world's languages. Fragmented recognition perpetuates a hierarchy in which only the dominant language community can fully flourish. Artificially compartmentalizing language functions entails denying the power of languages to classify individuals or the significance of these classifications in shaping the opportunities and resulting inequalities (Therborn 2013, 49). Through such silencing, dominant communities ensure the preservation of existing structures of domination.

3. Ideologies and identities: Domination and inequality

Ideologies are sets of beliefs, values, and ideas that exert profound influence on social life. Ariño (1997) points out that the concept of ideology plays a central role in the understanding of four challenges of modernity: creating reliable knowledge, wherein ideology is responsible for propagating false and illusory representations of reality (see Mannheim 1929); legitimizing forms of social domination, where ideology validates and conceals contradictions to prevailing domination (see Marx 1867; Bourdieu 1974); mobilizing the population, wherein ideology unites individuals in collective action by constructing shared identities with common interests (see Gramsci 1977); and describing, understanding, analyzing, and explaining the plural universes of meanings in modern societies, where ideology comprises a collection of representations, presuppositions, beliefs, and values that mediate the production of the meaning of being in the world (see Geertz 1993).

As the lowest common denominator, ideologies are roughly coherent sets of ideas that mold individuals' perceptions and interpretations of the world, influencing their actions. Ideologies serve as starting points for comprehending societal experiences. They provide a map for addressing challenges in understanding and navigating social reality (Geertz 1993, 220). Concurrently, ideologies generate group affiliation by furnishing a common interpretative framework—a form of collective consciousness “defining (or obscuring) social categories, stabilizing (or upsetting) social expectations, maintaining (or undermining) social norms, strengthening (or weakening) social consensus, relieving (or exacerbating) social tensions” (Geertz 1993, 203).

From this perspective, ideologies naturalize social experiences, rendering them fluid and coordinated, often escaping notice. This is the case, at least, until they come into conflict with others. When diverse maps of the same social space are superimposed, conflicts arise, consisting in

luttres pour le monopole du pouvoir de faire voire et de faire croire, de faire connaître et de faire reconnaître, d'imposer la définition légitime des divisions du monde social et, par là, de faire et de défaire les groupes : elles ont en effet pour enjeu le

pouvoir d'imposer une vision du monde social à travers des principes de division qui, lorsqu'ils s'imposent à l'ensemble d'un groupe, font le sens et le consensus sur le sens, et en particulier sur l'identité et l'unité du groupe, qui fait la réalité de l'unité et de l'identité du groupe. (Bourdieu 1980, 65)

Group identities emerge from elements of social classification and are outcomes of interaction dynamics (Barth 1969). They represent historically contingent products, shaped by specific power relations between social groups bearing distinct identities, each distinguished by its vision (and division) of reality.

These visions and divisions are primarily crafted, transformed, and perpetuated through socially embedded discourses and communicative interactions (Van Dijk 1998, vii). Conflicts arise when these perspectives offer incompatible interpretations, leading to potential faltering or the need for strategies to reconcile contradictions within one's myths. Strategies may involve selecting certain aspects while excluding others; assigning negative values to elements that challenge one's beliefs; directly opposing the qualities of other identities; and naturalizing the characteristics of one's own identity (Larrain 1994). In short, the efficacy of a social identity in shaping reality hinges on the power to select, evaluate, oppose, and naturalize specific characteristics over others, on the ability to impose a particular way of perceiving reality as a social truth, irrespective of its accuracy. The capacity to generate these social truths is not uniformly distributed.

Identity is formed by social processes. Once crystallized, it is maintained, modified, or even reshaped by social relations. The social processes involved in both the formation and the maintenance of identity are determined by the social structure. (Berger & Luckmann 1966, 194)

These social processes have grown increasingly complex with the globalization of relationships, the surge in intercultural contacts—with and without translation—and the advent of technologies facilitating engagement with alternative ideologies, creating distant communities and reshaping intergroup relations (White, Abu-Rayya & Weitzel 2014). Recently, the advent of

artificial intelligence applications introduces a new dimension to the potential for some social groups to reproduce their ideologies, including language ideologies (e.g., Tasa Fuster, Monzó-Nebot & Castelló-Cogollos 2023).

In the production and reproduction of ideologies and linguistic identities, verbalizations and mental constructs carry significant weight, manifesting also in embodied practices and dispositions (Gal 1998, 319), alongside material events, institutional arrangements and objectified representations that shape the experience of members in the community (linguistic landscape, school model, media, courts, etc.). Consequently, ideologies confer or withdraw value from specific linguistic practices, establish social and economic incentives or penalties based on language, and bolster social domination by obscuring the fundamental arbitrariness in assigning value (Bourdieu 1978; Silverstein 1998; Woolard 2020).

This concealment of the arbitrary nature of how ideologies allocate values to specific linguistic capitals functions as a mechanism to secure the collaboration of dominated groups in structures of domination (e.g., Bourdieu 1998, chap. 3). It validates and justifies the existence of unequal social treatment by persuading the population that the experienced social inequalities are legitimate distinctions. In this manner, ideologies legitimize inequalities—vital, existential, and resource inequalities (Therborn 2013)—of which linguistic inequalities are a part, giving rise to severe scarcities. For instance, vital inequality may derive from the lack of access to minimum services and basic rights by withholding the right to translation and interpretation (e.g., Wallace & Hernández 2017); existential inequality emerges in the overtly discriminatory treatment of certain language communities that generates a hierarchy of human existences (Roche 2022); and resource inequality offers varying opportunities for action to different communities based on the language they use (Heller & McElhinny 2017).

4. Intersections (and conflicts) between ideologies and language rights

The thematic core of this special issue of *Just* revolves around the notion that ideologies construct inequalities legitimizing an inequitable distribution of

rights among diverse language communities. The featured articles address the processes of constructing inequalities through the formation of identities and the ensuing impacts on the rights of both individuals and collectives. Across the different contributions, these ideologies are brought to light, shedding insight on their role in normalizing inequalities and their ability to select, appraise, and oppose foreign identities along several axes intersecting with language—social class (Adams & González-Ruiz), religion (Mansi), and socially punished deviance (Vitalaru). Language, in turn, is examined as a social classifier (Teutsch; Lledó-Guillem).

Within this context, two articles delve into issues related to the construction of identities rooted in linguistic elements. Teutsch explores the instrumentalization of translation as a means of presenting judicial systems as coherent and homogeneous. Lledó-Guillem navigates the construction, reconstruction, and deconstruction of a society through the representation of its linguistic fabric and of the language it speaks. The remaining three articles scrutinize how social vision and division curtail the access of specific language communities to fundamental resources for social and political life. Adams and González-Ruiz explore the intricacies of procedures designed to prevent exclusion in a language that, due to its inoperability, excludes the most vulnerable populations. Vitalaru investigates the access to information and the communicative rights recognized to inmates with languages differing from the official one. Lastly, Mansi delves into the promotion of violent action against groups labeled as enemies by an ideology that not only legitimizes exclusion but also advocates for extermination.

Heather Adams and Víctor González-Ruiz's article ("Is ambiguity a source of inequity? Nominalization in sustaining and effacing power asymmetries") scrutinizes the prevalence of nominalization in legal discourse, emphasizing the deleterious implications of omitting the agent. Drawing on a qualitative case study involving informative texts from the Social Service department of the Spanish State, the authors contend that nominalization, when interacting with other linguistic elements, hinders accessibility for a non-specialist audience, impeding their ability to secure crucial economic assistance. The article explores how linguistic practices can position certain populations in a situation of inequality when accessing resources, thereby perpetuating their exclusion.

Alexander Teutsch's contribution ("What was the language of the judgment again?: Traces of bilingualism in monolingual judgments from South Tyrol, Italy") sheds light on the tension between social multilingualism and monolingual ideology within the judicial system. The article studies the linguistic practices of multilingual courts when the necessary resources are available only in a language other than the official one. It analyzes criminal judgments written in German in magistrates' courts of the bilingual (German/Italian) province of South Tyrol, Italy. The results show that traces of Italian are becoming increasingly evident in judgments written in German. The article proposes an alternative approach, which combines direct quotation from Italian and translation into German as mechanisms to guarantee legal certainty by ensuring proper understanding for all parties concerned. The proposal aims at overcoming monolingualism in order to move towards equal access to non-linguistic resources by means of an instrumental language policy.

Third, Bianca Vitalaru's article ("The right to receive information and the right to communicate: Keys to translation and interpreting policy in Romanian prisons") explores Romanian prison legislation to evaluate translation and interpretation policies that seek to secure the rights of non-Romanian speaking prisoners. The study introduces a novel and relevant distinction between the right to information and the right to communication, in order to determine whether the legislation upholds both rights for foreign prisoners. From a comparison with international instruments, these are taken as a reference to determine how many of the discursive situations involving the need for translation and interpretation to guarantee protected rights have been transferred to the Romanian legislation. The paper concludes that imbalances persist in the Romanian prison system concerning the measures adopted for the enjoyment of communication and information rights for non-Romanian speaking inmates, and opens a discussion on the extent to which the legislation silences inmates who do not speak the dominant language.

Vicente Lledó-Guillem's contribution ("The glottopolitics of Països Catalans in the Valencian elections of 28 May 2023") centers on the ideological construction of relations between the Catalan, Valencian, and Spanish languages in the

speeches of the Valencian right. The contribution was prompted by the electoral victory of conservative parties in the Valencian Country, which gave access to the autonomic government to far-right parties for the first time since the Spanish democratic transition. Drawing on the language ideologies of authenticity and anonymity, Lledó-Guillem shows how the government agreements between PP and VOX to preside over the Generalitat Valenciana imply in fact the erasure of Valencian as a referent of Valencian identity. The article reveals an ideological construction that, in the manner of a palimpsest, seeks to replace Catalan with Castilian as a reference in the Valencian identity construction.

Mennatallah Mansi's article ("Paratexts as gatekeepers in online global jihadist translation – The narrative of a blog-based Arabic translation of Dabiq") investigates the controlling role of translation in disseminating global jihadist ideology in Arabic-speaking communities. The author situates translation as a key element of jihad and studies the paratextual elements that give visibility to the translator's agency and ideology. Taking as a case study a blog that published Arabic translations of key texts of the jihadist ideology, this contribution focuses on the agency of the translator in charge and studies the narrativity of the paratextual mechanisms through which he gains visibility. The author demonstrates how the translator reconstructed the frames of the texts introducing socio-cultural adjustments to mitigate the effects of the poor results of the jihadist campaign and tailoring the narrativities to the language communities targeted, with the aim of mobilizing them and increasing the narratives' impact on the future actions of the targeted communities.

Collectively, the articles in this special issue make a compelling case for further researching the mechanisms involved in the construction of difference and how these can affect the vital and existential opportunities of language communities. Implementing the rights of only part of the communities cannot be justified, but its causal dynamics can be understood. Recognizing these dynamics and exposing the inherent unnaturalness of ideologies and hierarchies is a crucial step toward reinstating dignity to minoritized communities, affording them fair treatment in resource distribution, and ensuring the survival of oppressed language communities.

References

- Adserà, Alícia & Mariola Pytliková.** 2015. "The role of language in shaping international migration." *The Economic Journal* 125 (586): F49–81. <https://doi.org/10.1111/eoj.12231>.
- Annan, Kofi A.** 26 May 2005. "In larger freedom: Towards development, security and human rights for all." United Nations (New York). <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/A.59.2005.Add.3.pdf>.
- Aretxaga, Begoña.** 2003. "Maddening States." *Annual Review of Anthropology* 32: 393–410. <https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.32.061002.093341>.
- Ariño Villarroya, Antonio.** 1997. "Ideologías, discursos y dominación." *Revista Española de Investigaciones Sociológicas* 79: 197–219. <https://doi.org/10.2307/40184013>.
- Barth, Fredrik.** 1969. *Ethnic groups and boundaries. The social organization of culture difference.* Boston: Little, Brown and Co.
- Bauman, Zygmunt.** 1998. *Globalization. The human consequences.* Cambridge: Polity.
- Berger, Peter & Thomas Luckmann.** 1966. *The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge.* Garden City, NY: Anchor Books.
- Bernstein, Basil B.** 1971. *Class, codes and control: Theoretical studies towards a sociology of language.* Vol. 1. London: Routledge.
- Blommaert, Jan.** 2010. *The sociolinguistics of globalization.* Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511845307>.
- Bourdieu, Pierre.** 1974. "Avenir de classe et causalité du probable." *Revue française de sociologie* XV: 3–42. <https://doi.org/10.2307/3320261>.
- Bourdieu, Pierre.** 1977a. "L'économie des échanges linguistiques." *Langue Française* 34: 17–34. <https://doi.org/10.3406/lfr.1977.4815>.
- Bourdieu, Pierre.** 1977b. "Sur le pouvoir symbolique." *Annales. Histoire, Sciences Sociales* 32 (3): 405–411. <https://doi.org/10.3406/ahess.1977.293828>.
- Bourdieu, Pierre.** 1978. "Ce que parler veut dire." *Le français aujourd'hui* 41: 51–57.
- Bourdieu, Pierre.** 1980. "L'identité et la représentation. Eléments pour une réflexion critique sur l'idée de région." *Actes de la Recherche en Sciences Sociales* 35: 63–72. <https://doi.org/10.3406/arss.1980.2100>.

- Bourdieu, Pierre.** 1998. *La domination masculine*. Paris: Seuil.
- Burawoy, Michael.** 2012. "The roots of domination: Beyond Bourdieu and Gramsci." *Sociology. The Journal of the British Sociological Association* 46 (2): 187–206. <https://doi.org/10.1177/0038038511422725>.
- Castelló-Cogollos, Rafael.** 2022. "Pobresa: conceptes i indicadors. El cas valencià." *Quaderns d'educació contínua* 47: 123–144.
- Council of Europe.** 1992. European Charter for Regional or Minority Languages. Strasbourg: Council of Europe Publishing. <https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages>.
- van Dijk, Teun.** 1998. *Ideology: A multidisciplinary approach*. London: Sage.
- Eagleton, Terence.** 1991. *Ideology. An introduction*. London: Verso.
- Ervin-Tripp, Susan M.** 1996. "Context in language." In *Social interactions, social context, and language*, edited by Dan I. Slobin, Julie Gerhardt, Amy Kyratzis & Jiansheng Guo. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- European Parliament & Council of the European Union.** 2010. Directive 2010/64 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on the right to interpretation and translation in criminal proceedings. 2010/64/EU. Brussels: Official Journal of the European Union. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:280:0001:0007:en:PDF>.
- Fairclough, Norman.** 1995. *Critical discourse analysis. The critical study of language*. London: Longman.
- Fishman, Joshua A.** 1989. *Language and ethnicity in minority sociolinguistic perspective*. Clevedon: Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781800418066>.
- Fishman, Joshua A.** 1993. "Ethnolinguistic democracy. Varieties, degrees and limits." *Language International* 5 (1): 11–17.
- Foucault, Michel.** 1975. *Surveiller et punir : naissance de la prison*. Paris: Gallimard.
- Gal, Susan.** 1998. "Multiplicity and contention among language ideologies: A commentary." In *Language ideologies. Practice and theory*, edited by Kathryn Ann Woolard, Paul V. Kroskrity & Bambi B. Schieffelin, 317–331. New York: Oxford University Press.
- Geertz, Clifford.** 1993. *The interpretation of cultures*. London: Harper Collins.

- Goffman, Erving.** 1956. *The presentation of self in everyday life*. Edinburgh: University of Edinburgh Press.
- Goffman, Erving.** 1961. *Encounters: Two studies in the sociology of interaction*. Indianapolis: Bobbs-Merrill.
- Gramsci, Antonio.** 1977. *Quaderni del carcere*. Turin: Einaudi.
- Gumperz, John J.** 1982. *Discourse strategies*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511611834>.
- Hall, Stuart.** 1993. "Culture, community, nation." *Cultural Studies* 7 (3): 349–363. <https://doi.org/10.1080/09502389300490251>.
- Hall, Stuart.** 1996. "Who needs identity?" In *Questions of cultural identity*, edited by Stuart Hall & Paul du Gay, 1–17. London: Sage.
- Heller, Monica & Bonnie McElhinny.** 2017. *Language, capitalism, colonialism: Toward a critical history*. Toronto: University of Toronto Press.
- Joseph, John E.** 2013. "Alien species: The discursive othering of grey squirrels, Glasgow Gaelic, Shetland Scots and the gay guys in the shag pad." In "The discourse of culture and identity in national and transnational contexts," edited by Christopher Jenks, Aditi Bhatia & Jackie Lou. Special issue, *Language and Intercultural Communication* 13 (2): 182–201. <https://doi.org/10.1080/14708477.2013.770866>.
- Joseph, John E.** 2006. *Language and politics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Kornai, András.** 2013. "Digital language death." *PLoS ONE* 8 (10): art. e77056. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0077056>.
- Labov, William.** 1968. *A study of the non-standard English of negro and Puerto Rican speakers in New York City*. Vol. II. The Use of Language in the Speech Community. New York: Columbia University.
- Larrain, Jorge.** 1994. *Ideology and cultural identity*. Cambridge: Polity Press.
- Lenski, Gerhard E.** 1966. *Power and privilege: A theory of social stratification*. New York: McGraw-Hill.
- Leung, Janny H.C.** 2019. *Shallow equality and symbolic jurisprudence in multilingual legal orders*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190210335.001.0001>.
- Lippi-Green, Rosina.** 1994. "Accent, standard language ideology, and discriminatory pretext in courts." *Language in Society* 23 (2): 163–198. <https://doi.org/10.1017/S0047404500017826>.

- Mannheim, Karl.** 1929. *Ideologie und Utopie*. Bonn: Cohen.
- Marx, Karl.** 1867. *Das Kapital. Kritik der politischen Oekonomie. Erster Band*. Hamburg: Otto Meissner.
- Monzó-Nebot, Esther.** 2023. "La traducción, ¿contra el monolingüismo ideológico? Poder y lenguas en los procesos judiciales en el Estado español." In *La traducción y la interpretación como claves en la protección de los derechos lingüísticos de las comunidades indígenas*, edited by Cristina Kleinert, Esther Monzó-Nebot & Vicenta Tasa Fuster. Granada: Comares.
- Monzó-Nebot, Esther & Christopher D. Mellinger.** 2022. "Language policies for social justice—Translation, interpreting, and access." In "Language policies for social justice," edited by Christopher D. Mellinger & Esther Monzó-Nebot. Special issue, *Just. Journal of Language Rights & Minorities* 1 (1–2): 15–35. <https://doi.org/10.7203/Just.1.25367>.
- Norton, Bonny.** 2010. "Language and identity." In *Sociolinguistics and language education*, edited by Nancy H. Hornberger & Sandra Lee McKay, 349–369. Bristol: Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781847692849-015>.
- Patten, Alan & Will Kymlicka.** 2003. "Introduction: Language rights and political theory: Context, issues, and approaches." In *Language rights and political theory*, edited by Will Kymlicka & Alan Patten, 1–51. Oxford: Oxford University Press.
- Phillipson, Robert.** 1992. *Linguistic imperialism*. Oxford: Oxford University Press.
- Phillipson, Robert, Mart Rannut & Tove Skutnabb-Kangas.** 1995. "Introduction." In *Linguistic human rights: Overcoming linguistic discrimination*, edited by Tove Skutnabb-Kangas & Robert Phillipson, 1–22. Berlin: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110866391>.
- Phillipson, Robert & Tove Skutnabb-Kangas.** 1995. "Linguistic rights and wrongs." *Applied Linguistics* 16 (4): 483–504. <https://doi.org/10.1093/applin/16.4.483>.
- Roche, Gerald.** 2022. "The necropolitics of language oppression." *Annual Review of Anthropology* 51 (1): 31–47. <https://doi.org/10.1146/annurev-anthro-041420-102158>.
- Rodríguez, José E., Kendall M. Campbell & Linda H. Pololi.** 2015. "Addressing disparities in academic medicine: What of the minority tax?" *BMC Medical Education* 15: art. 6. <https://doi.org/10.1186/s12909-015-0290-9>.

- Rosa, Jonathan & Nelson Flores.** 2017. "Unsettling race and language: Toward a raciolinguistic perspective." *Language in Society* 46 (5): 621–647. <https://doi.org/10.1017/S0047404517000562>.
- Rubio-Marín, Ruth.** 2003. "Language rights: Exploring the competing rationales." In *Language rights and political theory*, edited by Will Kymlicka & Alan Patten, 52–73. Oxford: Oxford University Press.
- Ryan, Ellen Bouchard & Miguel A. Carranza.** 1977. "Ingroup and outgroup reactions toward Mexican American language and varieties." In *Language, ethnicity, and intergroup relations*, edited by Howard Giles, 59–82. London: Academic Press.
- Seligson, Mitchell A. & Susan Berk-Seligson.** 1978. "Language and political behavior: A methodology for utilizing the linguistic component of socioeconomic status." *American Journal of Political Science* 22: 712–741. <https://doi.org/10.2307/2110469>.
- Silverstein, Michael.** 1998. "The uses and utility of ideology: A commentary." In *Language ideologies*, edited by Bambi B. Schieffelin, Kathryn Ann Woolard & Paul V. Kroskrity, 23–45. New York: Oxford University Press.
- Skutnabb-Kangas, Tove & Robert Phillipson.** 1995. "Linguistic human rights, past and present." In *Linguistic Human Rights: Overcoming linguistic discrimination*, edited by Tove Skutnabb-Kangas & Robert Phillipson, 71–110. Berlin: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110866391>.
- Spolsky, Bernard.** 2004. *Language policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Swales, John M.** 1997. "English as Tyrannosaurus rex." In "Genre Analysis and World Englishes," edited by Vijay K. Bhatia. Special issue, *World Englishes* 16 (3): 373–382. <https://doi.org/10.1111/1467-971X.00071>.
- Tannen, Deborah.** 1995. *Talking from 9 to 5: How women's and men's conversational styles affect who gets heard, who gets credit, and what gets done at work*. New York: William Morrow.
- Tasa Fuster, Vicenta, Esther Monzó-Nebot & Rafael Castelló-Cogollos,** eds. 2023. *Repurposing language rights. Guiding the uses of artificial intelligence*. València: Tirant lo Blanch.
- Therborn, Göran.** 2013. *The killing fields of inequality*. Cambridge: Polity.

- Tonkin, Humphrey.** 2011. "Language and the ingenuity gap in science." *Critical Inquiry in Language Studies* 8 (1): 105–116. <https://doi.org/10.1080/15427587.2011.545759>.
- Turi, Joseph G.** 1995. "Typology of language legislation." In *Linguistic Human Rights: Overcoming linguistic discrimination*, edited by Tove Skutnabb-Kangas & Robert Phillipson, 111–119. Berlin: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110866391.111>.
- Venuti, Lawrence.** 2005. "Local contingencies: Translation and national identities." In *Nation, language, and the ethics of translation*, edited by Sandra Bermann & Michael Wood, 177–202. Princeton, NJ: Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400826681.177>.
- Vygotsky, Lev Semionovich.** 1962. *Thought and language*. Cambridge, MA: The M.I.T. <https://doi.org/10.1037/11193-000>.
- Vygotsky, Lev Semionovich.** 1978. *Mind in society. The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Wallace, Melissa & Carlos Iván Hernández.** 2017. "Language access for asylum seekers in borderland detention centers in Texas." *Revista de Llengua i Dret* 68: 143–156. <https://doi.org/10.2436/rld.i68.2017.2940>.
- Weinreich, Uriel, William Labov & Marvin Herzog.** 1968. "Empirical foundations for a theory of language change." In *Directions for historical linguistics: A symposium*, edited by Winfred. P. Lehmann & Yakov Malkiel, 95–188. Austin: University of Texas Press.
- White, Fiona A., Hisham M. Abu-Rayya & Chela Weitzel.** 2014. "Achieving twelve months of intergroup bias reduction: The dual identity electronic contact (DIEC) experiment." *International Journal of Intercultural Relations* 38: 158–163. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.08.002>.
- Winter, Jo & Anne Pauwels.** 2006. "Men staying at home looking after their children: Feminist linguistic reform and social change." *International Journal of Applied Linguistics* 16 (1): 16–36. <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2006.00104.x>.
- Woolard, Kathryn A.** 2020. "Language ideology." In *The international encyclopedia of linguistic anthropology*, edited by James Stanlaw, 1–21. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118786093.iela0217>.

Young, Iris Marion. 1990. *Justice and the politics of difference.* Princeton, NJ: Princeton University Press.

